

De Saudi's doen het met de hadj zo slecht nog niet

» *Leo Kwartan*

De jaarlijkse bedevaart naar Mekka is weer afgelopen. Zoals elk jaar word ik bij de aanvang ervan benaderd door de media om in de studio uitleg te geven over dit religieuze evenement, dat de grootste is in zijn soort. Ik doe dat graag want de hadj, zoals de bedevaart in het Arabisch heet, is een kleurrijk ritueel dat met zijn rijke symboliek en expressie van waarden als gelijkheid en solidariteit een waardige tegenhanger vormt voor het geweld en de onverdraagzaamheid waarmee de islam tegenwoordig wordt geassocieerd.

Maar het interview is nog maar nauwelijks van start gegaan of ik proef opeens weer die wrange bijmaak van voorgaande jaren. Ook toen was de interviewer doorgaans niet geïnteresseerd in het verhaal achter de hadj — hoe tussen de identiek in het wit geklede gelovigen geen onderscheid wordt gemaakt tussen koning en pauper, hoe zij als zondaars op de vlakte van Arafat voor God staan als ware de jongste dag aangebroken, hoe het verhaal van Abraham en zijn zoon Ismaël in elk aspect van de bedevaart terugkeert.

Welnee, de interviewer wil alleen maar de zwarte kant van het verhaal horen: 'Meneer Kwartan, hoe komt het toch dat er jaarlijks zoveel doden vallen in Mekka?' En dan volgt de bekende opsomming van incidenten.

In 1990 werden tijdens de hadj 1426 pelgrims doodgetrapt nadat een voetgangersbrug was ingestort. In 1994 vielen 180 doden bij het stenigen van de duivel. En in 1997 (343 doden), 1998 (118 doden), 2001 (35 doden), 2004 (251 doden) en januari 2006 (346 doden) was het niet veel beter gesteld. Maken de organisatoren in Saudi-Arabië er geen potje van?

Als ik vervolgens antwoord dat ik het eigenlijk wel vind meevallen, gezien het enorme aantal van meer dan twee miljoen geëmotioneerde gelovigen die binnen vijf dagen op hetzelfde moment dezelfde rituelen moeten verrichten, en dat op een oppervlakte die niet veel groter is dan Den Haag, klinkt meestal teleurstelling door in de stem van de interviewer. Men had liever iets gehoord over het incompetente Saudische overheidsapparaat dat verzwakt door corruptie en inefficiëntie er keer op keer weer een zootje van maakt.

Maar dat zou volkomen onterecht zijn. Feit is dat Saudi-Arabië de afgelopen twintig jaar vele miljarden heeft

Saudi-Arabië heeft de afgelopen tijd miljarden gestoken in een zeer goede infrastructuur

geïnvesteerd in het bouwen van een uitstekende infrastructuur in Mekka en omstreken.

De grote moskee waar de Kaaba zich bevindt, kan 820.000 gelovigen herbergen — twaalf keer de Amsterdam Arena. Tunnels, wegen en passages zijn aangebracht op kritieke plaatsen in het traject waar in het verleden incidenten zijn geweest. Tentenkampen die honderdduizenden gelovigen moeten huisvesten worden elk jaar opgezet. Transport, medische opvang, brandveiligheid, noem maar op — de Saudi's sparen kosten noch moeite om hun status van hoeders van de heilige steden Mekka en Medina eer aan te doen.

Vergelijk de hadj eens met grootschalige evenementen in Europa, zoals voetbalwedstrijden. Gaat daar altijd alles goed? Ik dacht het niet. Extrapoler de 39 doden die in 1985 vielen bij de Europacup I-finale tussen Liverpool en Juventus in het Belgische Heizel-stadion naar de twee miljoen hadjis in Mekka, en je komt uit op een aantal van 1560.

Doe hetzelfde met de 96 slachtoffers die in 1989 vielen in het Liverpool-stadion, en je komt uit op 3840 doden. Ongelukken gebeuren nu eenmaal — in een café in Volendam, bij de Vierdaagse in Nijmegen en tijdens de hadj in Mekka.

De hadj van december 2006 zal in elk geval niet worden bijgeschreven in de rampannalen. De bedevaart verliep zonder noemenswaardige incidenten. Heus, de Saudi's doen het zo slecht nog niet.

Leo Kwartan is arabist en consultant voor ondernemingen die opereren in het Midden-Oosten. leo.kwartan@wxs.nl.

